

A pokol gépe

Gyermekkorunk egyik legmélyebb hatású szenzációja volt a vásári panoráma viasz-csoportozata, amely Sándor cár halálát ábrázolta, akit a pokolgép ölt meg. A mutatványos bódé közepén meredt a szemlélőre ez a jelenet és a fogékony lelkű néző rémülten látta, mint hőrög utolsókat a tragikus sorsu uralkodó és még nagyon sokáig lidércnyomásos álmok kísértették az embert utána.

A milánói pokolgép robbanása ilyen régi rossz emlékeket riaszt föl a lelkünkben. Sasulics Vera, Ravachol, Cesario, Luccheni, Princip árnyékai támadnak föl és bár mi tanúi voltunk a legszörnyűbb és leggyászosabb, a legnagyobb és legörültebb merényletnek, amelyet gonosz és ostoba hatalmasok egy egész világ ellen követtek el, mégis megrendül a velő agyunkban az olaszországi detonációra. Minden merénylet örülség és minden merénylet oktalanság. Minden merénylet a józan ész ellen történik, az élet ellen támad, akár egyéni akció műve, akár politikai propaganda születte.

Valamikor a görög óda magasztalta Harmodiuszt és Aristogiton, akik megszabadították a zsarnoktól hazájukat és népüket. De ha a zsarnokot eltették is, nem tudták eltávolítani magát a zsarnokságot. Mennyi új tirannus jött és ment azóta, mennyi új bilincset tettek kezekre, lábakra, szellemekre és igazságokra mennyi elnyomás és megalázás következett. És ott vannak a világtörténelem legkülömb és legbátrabb zsarnokölői, Brutus, akit nemes ellenfele is derék, becsületes embernek emleget, a sápadt Cassius, az érdemes Casca, mind, akik Julius Caesart, a római diktatura megalapító mesterét ledöfték ama nevezetes március idusán Pompeius oszlopának tövében! A hazafiság és a nemzet érdeke adta kezükbe a gyilkot, ők legalább így gondolták és így hirdették. És mégis, mi történt? Akár Plutarchost olvassuk, akár Mommsent forgatjuk, akár Ferrerót tekintjük, bizony mind azt érezteti velünk, hogy itt mégis csak és csak azért is Julius Caesar győzött, a halálában lett legnagyobb, a diadalmas hazafiak feje fölé nőtt, a csillagokba és a világhírbe és Philippinél már az ő szelleme kergeti a kétségbeesés kardjába Brutust és Cassiust.

Nem jó dolog és nem okos politika halottakat csinálni az ellenfelekből és igaza van az egyházatyának, aki szerint a vértanúk vére a kereszténység élesztő kovása. Aki pokolgéppel dolgozik, az a pokol tornácát kövezi tovább. És van valami pokoli logika abban, hogy az ilyen merényleteknél rendesen egészen érdektelenek és ártatlanok pusztulnak el, akiknek semmi közük az egész dologhoz. A merénylet értelmi szerzőjének éppen az értelme hiányzik és tette valahogy úgy hat, mint az elemi katasztrófák, a földrengés, az árvíz, a tűzokádó kitorése, de éppen az hiányzik belőle, amely ezeket mégis bizonyos természeti monumentalitás nagyszerűségével és hatalmával ruhazza föl.

És amikor mélyseges emberi részvétellel és solidaritással tekintünk a milánói merénylet szerencsétlen áldozataira felé, bizonyos elégtétellel állapíthatjuk meg, hogy a magyarság lelkétl milyen távol van, mennyire idegen az effajta cselekedet. A mi legigazabb nemzeti tragédiáinknak, a Bánk bánnak egész levegője és szelleme egy nagy tiltakozás az ilyen erőszakos és önkényes megoldások ellen és a másik nagy hazai tragédiánk, Teleki László Kegyencének is az a gondolat adja meg alaphangját és kiemelkedő motivumát, hogy a bosszu kétélű fegyver, amely egyaránt sujt ártót és ártatlant.

De persze, az ilyen merényletek, mint amilyen ez a mostani olasz *massacre* is, egyuttal szeizmográfjai bizonyos belső rengéseknek és remegéseknek, amelyek jelzik, hogy valahol valami nincsen egészen rendjén. Nagyon beteg világban lehet csak ilyen nagyon beteg dolgokat elkövetni és igen jól tudjuk a históriából, hogy minden örülségben van valami rendszer és minden rendszer örültségeket terem, amely nem számol az emberi természet

jogaival és igazságaival. A beteg társadalmat, az örült világot csak a jószág és okosság orvosai gyógyíthatják, csak ők találhatják meg azt a remédiumot és azt a szérumot, amely az em-

bert a pokolgéptől az üdvösség kertvárosába vezeti, ahol nem a bomba és a tör, a gyűlölet és a bosszu uralkodik, hanem a művészet, tudomány és munka szentháromsága.

Színházjegyek a Délmagyarország jegyirodájában elővételi díj nélkül válthatók.

A műszaki bizottság egyhangu határozattal a tatabányai szén rendelését javasolja a közgyűlésnek

A város nem szerződhet „versenyfűtőket” a pécsi szénhez

(A Délmagyarország munkatársától.) A nagyobb szegedi iparvállalatok szakértőivel kiegészített műszaki bizottság pénteken délből ült össze, hogy véleményt mondjon a versengő szénbányák legújabb szénajánlatáról. A kiegészített bizottság ülésén a polgármester elnököl és a bizottság néhány tagján kívül megjelent Back Bernát, a Back-malom vezérigazgatója s a Szeged-Csongrádi Takarékpénztár elnöke, Korányi Jenő, a villamosvasút igazgatója, Pongrácz Albert, a gázgyár igazgatója, de ott volt Balogh Lajos is, ugyis mint városatyja s ugyis, mint a pécsi bánya szegedi képviselője.

Fodor polgármesterhelyettes ismertette az eddig történeteket. Elmondotta, hogy a belügyminiszter rendeletére úgy a tatabányai, mint a pécsi bánya szénével próbafűtést rendeztek a vízmelelepen a technológiai intézet szakértőinek és Reichard Vilmos műszaki főtanácsosnak ellenőrzése mellett. Felolvasta a polgármesterhelyettes ezután a technológiai intézet jelentését a fűtési próba eredményéről, majd ismertette a két bánya újabb ajánlatát, amely a tanács felszólítására a napokban érkezett be és amelyben mindkét bánya olcsóbban ajánlja a városnak a szenet.

A tatabányai ajánlata világos és félreérthetetlen volt, ellenben a pécsi bánya ajánlatának több mondata magyarázatra szorult, úgy hogy a bizottság tagjai egy-egy mondat értelmezése fölött sokáig elvitákoztak. Balogh Lajos a vita közben többször felszólalási hajlandóságot árult el, azonban a polgármester nem adta meg neki a szólásjogot, mondván, hogy érdekelt az ügyben és így nem beszélhet. Balogh Lajos ugyan erősködött, hogy semmi köz sincs a pécsi bányához, de ezt senki sem akarta elhinni neki.

Amikor a polgármesterhelyettes befejezte az új ajánlatok ismertetését, az elnöklő polgármester elrendelte a zárt ülést és felkérte az érdekelteket, valamint a sajtó képviselőit, hogy távozzanak el az ülésteremből. A polgármester felszólítására az újságírók azonnal elhagyták a termet, Balogh Lajos azonban nyugodtan a helyén maradt és csak percek múlva jelent meg a városháza folyosóján mérgesen és méltatlankodva, miután meggyőzték odabenn, hogy mégis csak érdekelt fél a szénháboruban.

Az ajánlatok fölött megindult vita háromnegyed kettőig tartott. A vita eredményét a polgármester közölte a Délmagyarország munkatársával.

A bizottság minden egyes tagja nyilatkozott az ülésen és a vitából az az egyhangu vélemény alakult ki, hogy a város maradjon meg a tatabányai szénnél. Ennek a véleménynek, illetve javaslatnak általános indokolása az, hogy a pécsi bánya ajánlata nem precíz, vannak benne homályos mondatok, amelyek ké-

sőbb esetleg kellemetlen vitákra, sőt porösködésekre is alkalmat adhatnának. Így például nem mondja meg a pécsi bánya pontosan, hogy a hajón szállított szén kirakásának, mérlegelésének a díja kit terhel, belekalkulálta-e az egységárakba a köveztvámost, pedig ez a három tétel métermázsánként husz fillér differenciát jelent, ami viszont a két ajánlat közötti arányt lényegesen megváltoztatja. Egyhangu volt a bizottság véleménye tekintetben, hogy ebben az amugy is nagyon előre állított kérdésben a városnak a közszállítási szabályrendelet rendelkezéseit a legszigorúbban be kell tartania, ebben az esetben pedig nem vehet figyelembe semmiféle utóajánlatot sem, hanem a meglévő ajánlatok alapján kell döntenie. Így nem fogadhatja el a város a tatabányai bánya kiegészítő nyilatkozatát, amely szerint a bánya magára vállalja a köveztvámost. Ez különben tárgyalanná is vált, mert a szenet a tatabányai a város telepein adja át a városnak, amikor a szállítmány már túl van a köveztvámon és így ezt külön nem is számíthatná fel. Megállapította a bizottság, hogy a pécsi szén kezelése lényegesen nehezebb és körülményesebb, a próbafűtési alkalmával a pécsi bánya versenyfűtője tüzelt vele, de a munkát az is alig győzte. A város ilyen versenyfűtőket viszont nem szerződhet, mert az üzemek fűtői rendszeres állást betöltő városi alkalmazottak, akik nem bocsájthatók el. A vasuton szállított pécsi szén drágább a tatabányai, hajón szállítva viszont olcsóbb, de mivel hajón harminc vagonnál kevesebbet egyszerre nem lehet szállítani, ekkora tömeg elraktározására pedig nincs hely, de szükségtelen is ilyen mennyiség felhalmozása, mert a város pénze hónapokig heverne így a szénben, ami érzékeny kamatvesztést jelentene a város számára. Kifogásolta a bizottság, hogy a pécsi bánya a nedves állapotban szállított szén beszáradása címén csak öt százalék engedményt tesz, holott a szakértők véleménye szerint tíz-tizenöt százalék súlyvesztés is előállhat ily módon.

— A vita végén feltettem a kérdést — fejezte be nyilatkozatát a polgármester —, hogy a bizottság egyhangu határozattal javasolja-e a tanácsnak a tatabányai szén megrendelését. A válasz igen volt. Így ez a javaslat a tanács elé kerül és a tanács ennek alapján rövidesen meghozza döntését.

Két óra előtt néhány perccel Balogh Lajos, aki az ülésről való eltávazása után a városházáról is eltávazott, megjelent a polgármesternél és kezében frissen kapott táviratot lobogtatott. Ebből a lobogtatásból joggal lehet arra következtetni, hogy most megindul az új szénháború és a felebevezések sorozata zúdul majd az illetékes és illetéktelen hatóságokra.

BELVAROSI MOZI

Április 14., 15-én, szombaton és vasárnap

HARRY PIEL legújabb filmje:
P á n i k.

Kalandor film 10 felvonásban.

Azonkivül:

Ufa Híradó.

Előadások kezdete 5, 7, 9, vasár- és ünnepnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

KORZO MOZI

Április 14., 15-én, szombaton és vasárnap

ZORO és HURU (rakkal):
A két kocavadász.

Vígjáték 8 felvonásban. — Azonkivül:

Az olajmezők hienái.

Vadnyugati történet 6 felv. Főszereplő: **W. Fairbanks.**

Előadások kezdete 5, 7, 9, vasár- és ünnepnap 3, 5, 7 és 9 órakor.